

A számviteli alapelvek törvényi szintű szabályozása azért szükséges, mert a beszámolók a gazdaság szereplői számára megbízható, összehasonlítható és ellenőrizhető információkat kell, hogy nyújtsanak. A jogszabályi keret – Magyarországon a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, nemzetközi szinten pedig az IFRS-szabványok – egységes nyelvet teremt a vállalkozások, a befektetők, a hitelezők és a hatóságok között. Az alapelvek biztosítják, hogy a vállalkozások ne önkényesen, hanem következetes, átlátható logika mentén készítsék el pénzügyi kimutatásaikat, így csökken a manipuláció és a félrevezető tájékoztatás kockázata.

Ezek az elvek közvetlenül átszövik a mindennapi számviteli tevékenységet: irányt mutatnak a gazdasági események rögzítésében, az értékelési módszerek megválasztásában, a bevételek és ráfordítások elszámolásában, valamint a beszámoló struktúrájának kialakításában. A könyvelők, kontrolling-szakemberek és könyvvizsgálók munkája ezen elvek következetes alkalmazására épül, ami növeli a pénzügyi információk hitelességét és a piaci bizalom szintjét. A szabályozott alapelvek így nem pusztán elméleti keretet jelentenek, hanem a felelős vállalatirányítás és a fenntartható gazdasági döntéshozatal gyakorlati eszközei.

A Számviteli Törvény a könyvvizetés és a beszámoló készítés során kötelezővé teszi a számviteli alapelvek betartását.

1) A vállalkozás folytatásának elve

Folyamatos működést feltételez, nem várható a működés beszüntetése.

2) A valódiság elve

A könyvvitelben rögzített és a beszámolóban szereplő tételeknek a valóságban is megtalálhatóaknak, bizonyíthatóaknak kell lenniük.

3) Az összemérés elve

A vállalkozás eredményének megállapításakor az adott időszak elismert bevételeit és a bevételeknek megfelelő költségeket kell számításba venni, függetlenül a pénzügyi teljesítéstől.

4) Az óvatosság elve

Nem lehet eredményt kimutatni akkor, ha a bevétel pénzügyi realizálása bizonytalan.

5) A teljesség elve

Az eredmény megállapításakor a tárgyévi gazdasági eseményeket, illetve a lezárt év gazdasági eseményeiből a beszámoló elkészítéséig ismertté vált gazdasági eseményeket figyelembe kell venni.

6) A világosság elve

A könyvvizetést és a beszámolót áttekinthető, érthető, a törvénynek megfelelő formában kell elkészíteni.

7) A következetesség elve

A beszámoló tartalma, formája, a könyvvezetés, számviteli politika tekintetében az állandóságot, az össze-hasonlíthatóságot biztosítani kell.

8) A folytonosság elve

Az üzleti év nyitóadatainak meg kell egyezniük az előző üzleti év záróadataival.

9) Az egyedi értékelés elve

Az eszközöket és a kötelezettségeket a könyvvezetés és a beszámoló elkészítése során egyedileg kell rögzíteni és értékelni.

10) A bruttó elszámolás elve

A bevételek és a költségek (ráfordítások), illetve a követelések és a kötelezettségek egymással szemben nem számolhatók el.

11) Az időbeli elhatárolás elve

A több üzleti évet érintő gazdasági események hatásait az adott időszak bevételei és költségei között olyan arányban kell elszámolni, ahogyan az az egyes időszakok között megoszlik.

12) A tartalom elsődlegessége a formával szemben

A gazdasági eseményeket a tényleges gazdasági tartalmuknak megfelelően kell bemutatni, illetve elszámolni.

13) A lényegesség elve

Lényegesnek minősül minden olyan információ, amelynek elhagyása, illetve téves bemutatása befolyásolja a beszámoló adatait felhasználók döntéseit.

14) A költség-haszon összevetésének elve

A nyilvánosságra hozott információk hasznosíthatósága álljon arányban az információk előállításának költségeivel.